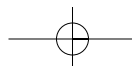
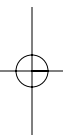

Josep Ballester

Les ulleres de Bartleby
Quadern de travessia (2000-2002)

Les ulleres de Bartleby. Quadern de travessia (2000-2002) va rebre el Premi Benvingut Oliver de Narrativa de l'Ajuntament de Catarroja en la convocatòria de 2009. El jurat estava format per Manel Alonso, Isabel Robles i Xulio Ricardo Trigo.

Col·lecció dirigida per Xulio Ricardo Trigo

1a edició, març 2011

© Del text, 2011

Josep Ballester

© D'aquesta edició, 2011

Perifèric Edicions

C. Sèquia de Montcada, 13

46470 Catarroja (València)

Tel. 609 426 131. Fax: 961 270 038

e-mail: periferic@periferic.es

web: www.periferic.es

<http://perifericedicions.blogspot.com/>

Disseny col·lecció: El gos pigall, SL

Revisió lingüística: Maria Quiles

Fotografia de la coberta: Laia Lluch Vela

Maquetació: José María de Gracia Bonache

Impressió: Guada Impressors

ISBN: 978-84-92435-39-5

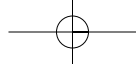
Dipòsit Legal: V-1097-2011

Cap part d'aquesta publicació no pot ser reproduïda, emmagatzemada o transmesa, de cap manera ni per cap mitjà, sense l'autorització prèvia i escrita de l'editor, tret de les citacions en revistes, diaris o llibres si se n'esmenta la procedència.

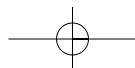
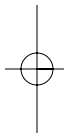
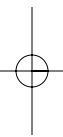
El bressol dels déus (I)	15
Buscant Salinger	18
Marlène D.	21
El fill del forner que feia versos	24
Mt 1-28	27
Els germans Brontë	30
Passejant la Casella	32
La paraula i el silenci	34
De dietaris i d'insolències	37
LA mÀGIA i La rEvOLta	40
<i>Un ballo in maschera</i>	42
El temps perdut	44
República	47
L'home de Benissa	49
La Universitat i Lulú	52
Zarathustra	55
Temps era temps	58
Vindrà la mort i tindrà els teus ulls	61
La desolació en la mirada	64
Ubu	67
Els lectors de la tenebra	69
La desesperació del filòsof	72

Reinventar la realitat	75
L'ancià de Charenton	78
Vidal Alcover	80
El traficant d'armes	83
L'artista que estimava la llum	86
Orlando	88
Digues que m'estimes encara que...	91
Diaris Manent	94
La divina	97
L'home mort	100
Zibaldone	103
La pàtria o la literatura	106
Paradisos artificials	109
La dona forta	112
Quina nit la d'aquell dia!	115
La Murta	118
Sed de mal	121
<i>Messa da requiem</i>	125
El bibliotecari	128
Bressol dels déus (II)	131
El diaca, Aquil·les i la tortuga	133

*Desde el umbral de la imaginación, se atisba
un rastro ruin de nada, el remanente
difuso del vacío, un entramado
donde la realidad computa su fondo de ficción.*

J.M. CABALLERO BONALD

Sóc un home d'una certa edat. No em diuen ni Ishmael, ni sóc fill d'Abraham ni d'Hagar, tampoc no em diuen Acab, ni res que recorde els seus noms. No intente donar caça a un monstre pels marges del mapamundi. Ja sé que cadascú té els seus espectres i el dret a perseguir-los. Alguns d'aquests fantasmes provenen d'aquell gran peix que engolí Jonàs i d'algun drac que amaguen les aigües tenebroses. Els seus avantpassats, generació rere generació, han eixit de les seues profunditats apocalíptiques per a turmentar, fer patir i mutilar aquells éssers humans pretensiosos que esperen desentranyar els secrets de l'univers. Encara els passa poc. El mar dels sargassos és ple de naufragis i de naus sense brúixola. Aquella balena perseguida que més que color és absència visible del color. La transparència del somni. El no-res ben indefinit sobre la boira. Per aquest motiu he optat per la inactivitat passiva. El no moviment més profund. Després de moltes aventures, em vaig donar de baixa, em vaig llicenciar, he cobrat la paga i he llançat l'uniforme a un bassal d'aigües pútrides. He trencar amb tot, inclús amb la mar. I penseu que era l'espai perfecte des d'on contemplava la mort. M'agradaria que recordàreu un mariner, no ens importa el seu nom,

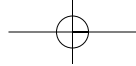
que a la part més alta del pal major d'un vaixell quedà totalment hipnotitzat per la bellesa de les aigües marines; enlluernat, contempla l'horitzó, comença a oblidar-se inclús d'ell mateix, s'adorm i cau, pocs minuts després s'ofega. Així són les coses. La natura devora, no mima. No es tracta del mal sinó de l'existència en el seu estat original. Sempre terrible. I el caos. Ara, però, he decidit viure entre aquestes quatre parets gairebé en la penombra. Mai no he entés perquè l'oceà havia de ser l'escenari còsmic. Aquesta oficina també ho és. Una cambra amb molt poca llum i ventilació. Sols un treballador, jo. M'encarregue de les cartes mai no reclamades, d'aquella correspondència que per qualsevol causa no pot ser cursada ni tornada. No res. Igual que la vida o que l'escriptura. He dedicat molt de temps a un manuscrit sense cap motivació. O és molt possible que haja posat tot el lleu. No ho sé mai. Reescric i em reescric cada dia. Òmplic pàgines i pàgines grogues de cal·ligrafia indesxifrabla. Després a la fi de la jornada les creme. Igual que faig amb les cartes. No es tracta de cap autoaniquilació ni de cap suïcidi. El silenci és, potser, la cosa més perfecta i més atroç. Fins i tot podríem pensar que es tracta de l'única veu de Déu, si creïés en ell. Ara només vull escriure les darreres paraules per a després llançar-les al foc etern. Digueu-me, si voleu, Bartleby.

El bressol dels déus (I)

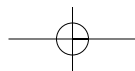
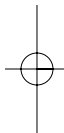
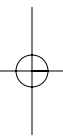
El contrast i la nitidesa de les formes i la tonalitat dels colors és una de les primeres impressions que et provoca aquest país. Els ulls creen un esbós molt particular segons com encares la retina. Una màcula extensa sobre milers de taques. La descripció és tan impossible, com demanar el color que té la memòria o el gust que fa l'oblit, i tots els hem assaborit, si més no. Divers, heterogeni i múltiple podrien ser uns qualificatius, ben pobres, no cal dir-ho, d'aquella gradació del paisatge toscà. El verd d'olivera barrejat amb un ocre canyella del blat i la terra púrpura fins arribar a l'enverat del xiprer. Sense entrar en els enrojolats i els cirera de les teulades de les urbs. Un matí quan travessava l'Arno pel Ponte Vecchio amb direcció la Piazza della Signoria, he tingut un encontre amb un traficant de versos, de mirada rebel i posat neguitós. S'ha entossudit a recitar-me un cant, que encara no el tenia acabat, on deia, entre altres coses: "La glòria d'aquell que tot ho mou/ penetra l'univers, i resplendeix/ en una part més i en una altra menys./ Vaig ser al cel que en rep la llum més forta,/ i vaig veure coses que no podria/ ni sabia dir qui ha baixat d'allà;/ perquè, acostant-

se més al meu desig,/ l'intel·lecte nostre va tan profund/
que la memòria ja no el pot seguir". He de confessar que
m'ha impressionat la seua dicció i la veu melodiosa. He
decidit convidar-lo a un chianti, però m'ha comentat
que ho deixés en les seues mans i ha demanat un car-
mignano, realment deliciós. De bon gust, com he com-
provat, sembla que en tenia. M'ha explicat que malviu
fent de *freelance*, però li agrada no dependre de cap amo
ni de l'estat. Fa de guia turístic, toca en un grup de rock
dur i escriu poesia a petició i jornal pagat. Després m'ha
deixat la targeta, on he llegit, D. Alighieri, endeví, corsari
i lector del tarot. De sobte, m'ha vingut a la memòria la
cita amb Simonetta Catanei, una de les dissenyadores de
moda, però també, una de les muses més influents en el
panorama artístic de la ciutat. He fet via cap a l'Annun-
ziata, on havíem quedat, tot sabent que arribava tard. A
mesura que caminava una estranya sensació s'ha apode-
rat del meu cos, però també de l'esperit. He notat com la
bellesa de les pedres centenàries m'ofegava, els habitants
d'aquells palaus i aquelles esglésies m'acaçaven pels car-
rers, els espectres de la història tornaven per reviure
aquells dies feliços de grans fastos i subtils delicadeses.
Però també no ho oblidem, de pèrfides traïcions i d'in-
trigues florentines que farien posar la pell de gallina a
alguns aprenents actuals de prínceps de cartró pedra. Fi-
nalment he arribat i Simonetta hi era, absent, m'hi es-
perava des de feia més de quatre-cents anys. La inquietud
d'una mirada que ens sedueix i no podem fugir. El camí
lent, però directe. El somriure enigmàtic d'aquell rostre,
dibuix del desig i també de l'abisme. Es pot comprendre,
tot recordant aquest paisatge de la bellesa, els colors que

Sandro Botticelli va inventar per demostrar-nos com de prop, de vegades, tenim els déus. Si algun dia desaparec sense deixar cap rastre, aquesta geografia, sense cap mena de dubte, il·luminarà els meus dies d'exili.

Buscant Salinger

El cap de setmana passat, que per alguns vam tenir la sort de gaudir-lo llarg i tranquil, en principi tenia organitzat un viatge lúdic i gastronòmic a Galícia, finalment, però, no fou possible. Tanmateix, no va ser cap problema ja que em vaig dedicar a conrear les relacions familiars i vaig aprofitar per fer travessia amb alguns d'aquells llibres clàssics que no he llegit. És a dir, tapar alguns forats negres de l'immens oceà literari. Que sempre va bé. Tenia ganes de fer-li mos a un llibre que sovint he vist citat amb certa veneració. Potser ja el deveu haver endevinat, es tracta de *The Catcher in the Rye* que en les nostres latituds s'ha traduït com *El vigilant en el camp de sègol* de l'enigmàtic J. D. Salinger. Aquest autor va néixer a Nova York l'any 1919 i després de publicar diversos contes en revistes va assolir un èxit extraordinari amb aquesta novel·la. Com déiem és un escriptor esquerp, sols en la seua vida ha concedit, que se sàpia, una entrevista, i s'ha deixat fotografiar molt poques vegades després de la dècada dels seixanta. En concret a partir de l'any 1965 va abandonar d'una manera radical, això que hom coneix com l'espai públic. Guarda com un Otel·lo salvatge la

vida privada. Recorde ja fa uns quants anys haver llegit un article d'Ian Hamilton on contava les vicissituds que va passar per a poder editar una biografia de Salinger. En primer lloc, els entrebancs amb els quals va ensopegar per a redactar aquell llibre, però el problema greu se'l trobà quan va intentar publicar-lo. Un dur i acalorat plet amb el biografiat: advocats, querelles i tribunals pel mig. L'escriptor es negava de totes totes a desvetllar qualsevol aspecte per insignificant que fos de la seua vida i volia mantenir-se inaccessible a l'opinió pública. Naturalment amb tot el dret del món per salvaguardar la seua intimitat. El problema rau en el fet que tot aquell escàndol va provocar el contrari que volia l'esmunyedís novel·lista. El pitjor, tanmateix, és el que apuntava Hamilton: "...un enamorament que em va desbordar als disset anys i que pel que sembla mai no vaig poder superar. Ara ja ho he superat. El llibre del qual em vaig encapritxar ja s'ha alliberat del seu autor-mag. No em fa, però, cap gràcia el fet que el meu nom i el de Salinger hagen de quedar units per sempre com a litigants en les prestatgeries del Tribunal Suprem". Però així són les coses. *El vigilant en el camp de sègol* és una novel·la d'iniciació un poc a l'estil d'Huckleberry Finn, encara que en molts aspectes em recorda *L'estranger* de Camus. L'atmosfera de la ficció és d'una tendresa que supura sotsobra. El protagonista, Holden Caulfield, que és qui narra la història, sembla que ha personificat, d'una manera magistral, la confusió i el dolor dels estudiants de *High School* americans. Crec, que salvant totes les distàncies, seria un bon llibre per ajudar-nos a poder entendre algunes de les situacions en les quals es troben molts dels *teenagers* que pul·lulen pels

nostres centres de secundària. Es tracta d'una radiografia de les entranyes dels adolescents, el seu llenguatge, la seua manera de pensar i actuar, els seus somnis, de vegades, demolidors, els intents d'infringir el món dels adults. Holden pareix que no té grans afectes, llevat de Phoebe, la germana petita. Ens narra el periple d'un jove després de ser expulsat de l'institut i el seu particular descens a l'infern per Nova York. Tots els personatges amb què topa el protagonista li provoquen una profunda commiseració. El que més m'ha captivat ha estat l'estil, directe, transgressor, el jo poètic carregat d'enginy i d'ironia, amb unes imatges molt agudes, també, però, plenes de desolació. Holden s'esclafa com un insecte contra el vidre per la solitud, la seua immaduresa i la incomprensió del món. Un dibuix que penetra i deixa al descobert l'ànima de l'ésser humà. I després de contar-nos la història ens diu: "No expliqueu mai res a ningú. Si ho feu, començareu a trobar a faltar tothom". I és clar, això no pot ser. La crònica d'una bellesa estranya però, no per això, menys inquietant.